

Nr 3

Utlåtande i anledning av motion om prenumeration på dagstidningar inom statliga institutioner.

I en till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, I: 125, av herr Lindblad föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att för statlig verksamhet nödvändiga dagstidningar måtte betalas.

Motionären hävdar att statliga institutioner bedriver »tiggeriverksamhet» hos tidningsföretag genom att kräva gratisexemplar av tidningarna. Han finner det särskilt anmärkningsvärt att sådan verksamhet riktar sig mot en bransch med ekonomiska svårigheter vilka föranlett statsmakterna att vidta särskilda stödåtgärder.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från statskontoret och Svenska tidningsutgivareföreningen (TU).

Statskontoret tar i sitt yttrande bl. a. upp frågan om utvecklingen inom budgetsystemet och anför därom följande.

Det får allmänt förutsättas att statliga institutioner tilldelas resurser som gör det möjligt att utföra av statsmakterna förelagda uppgifter. I vilken utsträckning användningen av tilldelade resurser skall regleras är dels en budgetteknisk fråga, dels en fråga om statsmakternas styrning av statliga institutioner.

Utvecklingen går mot allt mindre detaljreglering. Ambitionen rörande förändringen av den statliga budgetprocessen är att anknyta anslag till kostnadsställen och kostnadsbärare snarare än till kostnadsslag. Programbudgetprincipen ger uttryck för denna ambition.

I motionen hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att för statlig verksamhet nödvändiga dagstidningar måtte betalas. Statskontoret uppfattar detta som ett förslag om särskilda anslag för abonnemang på dagstidningar. En sådan långtgående detaljreglering av anslag till statliga institutioner skulle strida mot den pågående förändringen av budgetprocessen.

Beträffande myndigheternas behov av nyhetsservice m. m. anför statskontoret följande.

Tidningsföretagen har under senare år blivit mer återhållsamma med friexemplar och abonnemang till reducerade priser. Denna utveckling bör föranleda statliga institutioner som tidigare förmånsbehandlats att inventera sina behov av nyhetsservice. Tidningar och tidskrifter som därvid befins nödvändiga i verksamheten bör beställas och betalas till fullt pris.

Statskontoret känner inte till att statliga institutioner skulle ägna sig åt »tiggeriverksamhet» gentemot tidningsföretag. Sådan verksamhet — i den mån den före-

kommer — torde snabbt upphöra om tidningsföretag inte tillställer statliga institutioner tidningar på andra och gynnsammare villkor än övriga abonnenter.

Statskontoret avstyrker motionen.

Svenska tidningsutgivareföreningen (TU) hänvisar till ett av föreningen år 1966 avgivet yttrande över motion om anvisning av medel till offentliga institutioner för tidningsabonnemang. Enligt en då företagen enkät kunde kostnaderna för friexemplar och rabatter uppskattas till drygt en miljon kronor och en senare utförd enkät har gett samma resultat.

TU ansluter sig till motionärens krav att myndigheterna skall betala fullt pris för tidningarna och anför härom.

Såväl av principiella skäl som med hänsyn till de ekonomiska svårigheter, som många tidningsföretag idag kämpar med, är det enligt TU:s mening inte rimligt att staten skall erhålla tidningar utan att betala det ordinarie abonnemangspriset. Samma principiella resonemang bör givetvis även gälla andra offentliga organ. Enligt en hos många myndigheter kvardröjande uppfattning synes tidningar och tidskrifter vara någonting som anses böra ställas till allmänna organs förfogande utan särskild ersättning. Med hänsyn till bl. a. de ständigt stigande kostnaderna har tidningsföretagen tvingats successivt reducera det antal fri- och rabattexemplar som myndigheterna erhållit. Då dessa inte alltid haft utrymme för prenumerationsavgifter inom ramen för gängse expensmedel har det redan tidigare tett sig naturligt för TU att rikta statsmakternas uppmärksamhet på detta förhållande. Föreningen vill därför ånyo föreslå att ifrågavarande expensmedel ökas allteftersom tidningsföretagen ser sig föranlåtna att indra nuvarande fri- och rabattexemplar.

TU framhåller vidare bl. a. att tidningarna även för privata företag och enskilda personer inte bara strävat efter att väsentligt minska antalet friexemplar utan även starkt reducerat antalet rabatterade exemplar. Dessa indragningar har i växande grad mötts av förståelse hos de tidigare mottagarna av sådana exemplar. Man har sålunda på många håll insett att både principiella och ekonomiska skäl motiverar en dylik inställning från tidningarnas sida och TU finner det naturligt att myndigheterna över lag visar samma beredvillighet att betala fullt prenumerationspris. Detta skulle stå i god överensstämmelse med riksdagens beslut år 1969 om stöd till tidningspressen.

Utskottet

Vid 1966 års riksdag väcktes en motion (I: 339), vari yrkades att en utredning skulle göras av frågan om anvisning av medel till offentliga myndigheter och organ för abonnemang på tidningar och tidskrifter. I utlåtande över motionen anförde allmänna beredningsutskottet (utlåtande nr 22/1966) bl. a. att de offentliga institutionerna borde ha samma möjligheter som företag och enskilda att erhålla prisnedsättningar på tidningar och tidskrifter. Det borde vidare få ankomma på myndighet att själv avgöra vilka publikationer som vore av intresse för myndigheten och som den därför ville bekosta från sitt omkostnadsanslag. Utskottet ansåg med

hänsyn härtill inte något behov föreligga av utredning av frågan om särskild medelsanvisning och hemställde att motionen inte måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottets förslag godkändes av riksdagen.

I den mån hemställan i den nu föreliggande motionen kan fattas som ett förslag om särskilda anslag till myndigheterna för tidningsprenumeration gör sig i dag betänkligheter av ovan angiven art gällande i än högre grad än tidigare. Utvecklingen under senare år inom budgetprocessen har nämligen, som statskontoret framhåller, inneburit att regleringen blivit allt mindre detaljerad. Vid den planerade övergången till programbudgetsystem — försöksverksamhet pågår hos ett antal myndigheter — blir detta förhållande särskilt starkt markerat och ett infogande i systemet av särskilda anslag för tidningsabonnemang får anses uteslutet.

Tidningsutgivareföreningen har i sitt yttrande anfört att tidningarna bl. a. vad gäller privata företag och enskilda med framgång strävar efter att väsentligt minska antalet friexemplar och rabatterade exemplar. Enligt utskottets mening bör det ankomma på tidningsföretagen själva att i fall då anledning därtill anses föreligga på motsvarande sätt reglera sina mellanhavanden med statliga myndigheter.

Utskottet finner med hänsyn till det ovan anförda inte skäl föreligga för någon riksdagens hänvändelse i ämnet till Kungl. Maj:t utan hemställer

att motionen I: 125 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 februari 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Eric Peterson (fp), Hedlund (s), Yngve Persson (s), Helge Karlsson (s), Kilsmo (fp), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Hansson (s), Blomquist (m) och Ove Karlsson (s);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrby (cp), Rimås (fp), Nilsson i Bästekille (m), Johansson i Simrishamn (s), Wiklund i Härnösand (s), Andersson i Örebro (fp), Hugosson (s), fröken Åsbrink (s), herr Rosqvist (s) och fru Jonäng (cp).